

Dorit Fruergaard

Fra: ianutke@post.tele.dk
Sendt: 19. juni 2020 15:17
Til: Dorit Fruergaard
Emne: SV: Det Grønne Råd i Svendborg Kommune. Udkast til referat af møde den 17. juni 2020.

Kære Dorit,

Tak for i onsdags!

Det har været en fornøjelse for mig at læse jeres store og grundige plan for de kommunale skove. Det er et stort og smukt arbejde, og såre indbydende at gå til. Du får sikkert et høringsvar fra DN-Svendborg.

Her og nu fra mig blot en mikroskopisk rettelse: Min kone (som har taget billedet af mig på maven i skovbunden) staver sit fornavn uden h, altså: Lisbet Rønnow Torp

Mange hilsner,
Ian

Fra: Dorit Fruergaard <dorit.fruergaard@svendborg.dk>

Sendt: 19. juni 2020 10:16

Til: Bruno Hansen <bruno.hansen@svendborg.dk>; Palle Fischer <palle.fischer@svendborg.dk>; 'svendborg@dn.dk' <svendborg@dn.dk>; 'ianutke@post.tele.dk' <ianutke@post.tele.dk>; Dansk Ornitologisk Forening Fyn - Niels Andersen <svendborg@dof.dk>; 'Hvidkilde Gods' <hvidkilde@hvidkilde.dk>; Friluftsrådet - Ninna larsen <ninnalarsen@sydfynsnet.dk>; Naturskolen Svendborg <naturskolen@svendborg.dk>; Skov- og Naturstyrelsen Fyn - Anni Borup <abo@nst.dk>; Torbjørn Tarp <torbjorn.tarp@svendborg.dk>; 'hesbjerggaard@mail.tele.dk' <hesbjerggaard@mail.tele.dk>; 'larsellermann@privat.dk' <larsellermann@privat.dk>; rodmenygaard@hotmail.com; Hans Jakob Clausen <bruungaarden@gmail.com>; Ib W. Jensen <ibje@post3.tele.dk>; chv@patriotisk.dk; esben.hedegaard@svendborgmuseum.dk; egelund@dadlnet.dk; Jacob Foged <coachfoged@gmail.com>; jensfabricius@vskfri.dk; Thomas Bjørneboe Berg <thomas@naturama.dk>
Cc: Birgitte Kring Frederiksen <birgitte.frederiksen@svendborg.dk>; Michael Timm <michael.timm@svendborg.dk>; Mette Louise Egmoser Serup <mette.serup@svendborg.dk>; Peter Møller <peter.moller@svendborg.dk>
Emne: Det Grønne Råd i Svendborg Kommune. Udkast til referat af møde den 17. juni 2020.

Til medlemmerne i Det Grønne Råd i Svendborg Kommune.

Vedhæftet er udkast til referat fra mødet den 17. juni 2020.

Hvis I har kommentarer til udkastet, vil jeg gerne have dem **senest onsdag den 1. juli 2020**.

Det endelige referat vil blive lagt på hjemmesiden.

Venlig hilsen

Dorit Fruergaard
Biolog

Svendborg Kommune
Byg, Natur og Miljø

Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

Tlf: +4562233446

Mobil: +4530175446
Email: dorit.fruergaard@svendborg.dk

Dorit Fruergaard

Fra: Kewin Bach Friis Kamelarczyk
Sendt: 29. juni 2020 15:55
Til: Dorit Fruergaard
Cc: Torbjørn Tarp
Emne: VS: Svendborg Kommune. Forslag til Skovstrategi og Forvaltningsplaner for de kommunale skove.

Kære Dorit,

Tak for fremsendte flotte stykke arbejde med ny skovstrategi for Svendborg Kommune. Fornøjelig læsning for en skovmand som jeg.

Jeg har på vegne af Geopark DSØ fået fornøjelsen af at indgive hørings svar på materialet.

- Så vidt det ses, så henvises i strategien ikke til øvrige relevante strategier og/eller politikker. Det ville være rart at se sammenhængen og evt. synergier.
  - Det kunne f.eks. være at koble til den nyligt udarbejdede Natur- og Friluftstrategi, hvor synergien er oplagt.
  - Måske det kunne være relevant at nævne Geopark Det Sydfynske Øhav som en ramme for formidling af områdets geologiske, naturmæssige og kulturhistoriske arv. (og måske et logo på forsiden, sammen med citta slow).
- I hvilken grad bør det fremtidige skovrejsningsprojekt omkring Skaarup tænkes ind i sammenhængen? Så vidt jeg kan se er dette tiltag ikke nævnt. De nye skove i dette projekt vil have et rekreativt fokus, hvilket der bør tages højde for i en infrastrukturplan, og måske henvises til i strategien.
- Kunne man forestille sig, at et man som del af forvaltningsplaner udarbejder en overordnet plan for rekreativ infrastruktur og formidling? En sådan plan bør henvises til i strategien og ville kunne understøtte at de forskellige zoner bliver "håndhævet" og tænkt ind i en større sammenhæng (og dermed hæve den samlede rekreative værdi, som skovene samlet set har). Hvordan kan områderne kobles sammen som korridorer for mennesker – men også for dyre- og planteliv. Skovene behandles i strategien meget som separate flader, hvor sammentænkning kunne være interessant.

Af lidt mere specifik karakter er der flg. bemærkninger:

- I relation til kortmaterialet i selve strategien, så var det generelt vanskeligt at tyde signaturerne – især de signaturer som var flade-relaterede og med svag farve – dette var særligt tilfældet for udpegende aktivitetszoner, som generelt er svære at se. Så vidt det kan ses, er det kun Hallind Skov, Stevneskov og Gl. Hestehave som har markeret aktivitetszone – hvilket dog ikke matcher de beskrevne forvaltningsplaner.
- Hvad angår aktivitetszoner, så synes der at være et potentiale i, i højere grad at tænke skovområder ind, som en rekreativ ressource for nærområdet med særligt højt idrætsaktivitet – nær skoler, idrætsanlæg osv. Det er f.eks. nærliggende at gøre plads til idrætsmæssig aktivitet (løb, skovfitness, etc.) i Sofienlund og Iglemose skove, som ligger op og ned af Idrætscentret, gymnasium og andre skoler.
- Signaturforklaringen hænger, så vidt det ses, ikke altid sammen med de anvendte signaturer på kortet – f.eks. er der flere steder i strategien både stillezone og aktivitetszoner i signaturforklaringen, hvor disse ikke ses på kortet. Dette er f.eks. tilfældet ved Højebøge skov, hvor aktivitetszone ikke er læsbar på kortet, men beskrevet i forvaltningsplanen.
- Det er ikke helt tydeligt hvilke faciliteter og aktiviteter der "kun" er muligt at udvikle i en aktivitetszone og hvad også kan udvikles i naturzoner og stillezoner. Kan man f.eks. i en stillezone lave vandarrangementer af øhavssti, alm. cykling på større stier og veje (hvor dette jo lovmæssigt er muligt) – og ridning? Sondringen mellem zoner, og hvad der er plads til under hver, kunne godt være tydeligere (for at undgå fremtidige misforståelser). Et eksempel er Musefælden og Rottefælden; vil det være muligt at lave "grøn tråd/korridor" for gående og alm. cyklende her, når nu den førstnævnte er udpeget som stillezone? I Hallind Skov og

Stevneskoven er der dele, som, så vidt jeg kan se, ikke er udlagt til aktivitetszone, men hvor der er i dag er mtb-spor.

Med venlig hilsen,

Kewin Friis Kamelarczyk

Projektleder, PhD

Geopark Det Sydfynske Øhav

Frederiksgade 12

DK-5700 Svendborg

Mobil: +45 2349 4330

Email: kewin.kamelarczyk@svendborg.dk

EAN nr.: 5798 0069 29528

Web: www.naturturisme.dk

Fra: Søren Lisby

Sendt: 4. juni 2020 13:05

Til: Kewin Bach Friis Kamelarczyk <kewin.kamelarczyk@svendborg.dk>

Emne: VS: Svendborg Kommune. Forslag til Skovstrategi og Forvaltningsplaner for de kommunale skove.

God arbejdslyst ☺

Venlig hilsen

Søren Lisby

Projektleder

Geopark Det Sydfynske Øhav

(tidl. Naturturisme I/S)

Frederiksgade 12, Stuen

DK-5700 Svendborg

Tel. +45 24473731

Mail – soren.lisby@svendborg.dk

EAN nr. 5798 0069 29528

Fra: Torbjørn Tarp

Sendt: 13. maj 2020 20:07

Til: Søren Lisby <soren.lisby@svendborg.dk>

Emne: VS: Svendborg Kommune. Forslag til Skovstrategi og Forvaltningsplaner for de kommunale skove.

Fra: Dorit Fruergaard

Sendt: 13. maj 2020 20:06:30 (UTC+01:00) Belgrade, Bratislava, Budapest, Ljubljana, Prague

Til: Bruno Hansen; Palle Fischer; 'svendborg@dn.dk'; 'ianutke@post.tele.dk'; Dansk Ornitologisk Forening Fyn - Niels Andersen; 'Hvidkilde Gods'; Friluftsrådet - Ninna Larsen; Naturskolen Svendborg; Skov- og Naturstyrelsen Fyn - Anni Borup; Torbjørn Tarp; 'hesbjerggaard@mail.tele.dk'; 'larsellermann@privat.dk'; rodmenygaard@hotmail.com; Hans Jakob Clausen; Ib W. Jensen; chv@patriotisk.dk; Lene Bech Sanderhoff; esben.hedegaard@svendborgmuseum.dk; egelund@dadlnet.dk; Jacob Foged; jensfabricius@vskfri.dk

Cc: Marianne Wedderkopp; Peter Mouritsen; Birgitte Kring Frederiksen; Michael Timm; Peter Møller; Mette Louise Egmose Serup

Emne: Svendborg Kommune. Forslag til Skovstrategi og Forvaltningsplaner for de kommunale skove.

Til medlemmerne i Det Grønne Råd i Svendborg Kommune

I inviteres hermed til at komme med hørings svar til vedhæftede Forslag til Skovstrategi og Forvaltningsplaner for de kommunale skove. Hørings svar skal sendes til mig **senest den 1. juli 2020**.

Miljø- og Naturudvalget har på møde den 5. maj godkendt det vedhæftede Forslag til Skovstrategi for de kommunale skove til høring i Det Grønne Råd.

Teknik- og Erhvervsudvalget har på møde den 7. maj godkendt det vedhæftede Forslag til Forvaltningsplaner samt tilhørende manual til høring i Det Grønne Råd.

Det forelagte materiale i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan ses på kommunen hjemmeside ([link](#)).

Skovstrategien sendes endvidere ud i offentlig høring på kommunens hjemmeside.

Venlig hilsen

Dorit Fruergaard
Biolog

Svendborg Kommune
Byg, Natur og Miljø

Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

Tlf: +4562233446
Mobil: +4530175446
Email: dorit.fruergaard@svendborg.dk

Dorit Fruergaard

Fra: Ninna Larsen <ninnalarsen@sydfynsnet.dk>
Sendt: 30. juni 2020 22:31
Til: Dorit Fruergaard
Emne: Skovstrategien

Hej Dorit

Hermed et par pip angående de af mig bedst kendte skove.

Troldeskoven: Henkastning af haveaffald fra villakvarteret mod nord skæmmer skovbryn (nord)

Stevneskoven:

Side 43 pkt. 2 – Indskrænke arealer med ren nåleskov bl.a. omdanne de bynære nåleskogsarealer til løvskov.

Hvor skal de sorte egern så bo???

Vedligeholde beskyttelse af den sydvendte skråning i grusgraven mod nedskridning (træstammer på kanten) mod færdsel: mtb, gående og ridende

Christiansminde Vest

Sidste pkt. side 51

Stoppe vedligeholdelse af uønskede stier.

Obs. den gennemgående sti øst-vest er nu halvveret i bredden, da mtb. køres nedad skrænten ved "Prinsebroen". Gerne en træstamme på kanten som beskyttelse mod nedslidningen.

Måske rigelig sent 🤔?

Venligste hilsner fra Ninna

Svendborg, den 1. juli 2020

Høringssvar fra Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyn.

Skovstrategi og forvaltningsplaner.

Indledningsvis skal jeg henvise til det høringssvar, jeg på DOF's vegne allerede indgav til skovstrategien sidste år med fristdato den 1. september: *DOF's høringssvar til Skovstrategi for de kommunale skove i Svendborg Kommune*, og det skrift jeg ligeledes udarbejdede for et lille års tid siden i forbindelse med, at udpegningen af urørt skov skulle fordobles fra 10 til 20 % (*Forslag til urørt skov 2019*, dateret den 19. august 2019).

Disse dokumenter med deres indhold er stadig gældende.

Nu er så skovstrategien og udpegningen af urørt skov blevet mere konkret og har været gennem en politisk behandling og der er ny høringsfrist den 1. juli 2020. Da DOF således allerede har afgivet et positivt høringssvar, fastholdes de positive anbefalinger også denne gang. Nedenfor er kun enkelte uddybninger, der vel er at sammenligne med "at finde håret i suppen".

Skovstrategi for de kommunale skove, Svendborg Kommune, forslag.

Der hersker lidt forvirring omkring de tre zoner: Aktivitetszone, stillezone og naturzone. De to sidstnævnte synes brugt i flæng og kan være hinandens forudsætninger.

I sammenligning med andre dyregrupper og flora, er fuglene meget stedmoderligt behandlet. Kun fire-fem steder nævnes fugle, de tre (fire) af stederne uspecificeret som "rovfugle", side 9, "rovfuglereder", side 36, "hulrugende fugle", side 36 og endelig "fuglenes yngleperiode", side 37. Specifikt nævnes blot en art, nemlig Rågen. Det sker i forbindelse med, at der stadig kan reguleres rågeunger (side 15). Et lidt pauvert udbytte for den dyregruppe, der måske optager mennesker mest! Rovfugle og deres redetræer er i øvrigt et dårligt valgt eksempel, da det snarere er færdsel i skovene, der er begrænsningen for rovfuglenes forekomst, fremfor mangel på redetræer.

Målsætningerne og de afledte kort kalder ikke på store indvendinger, men en hektarangivelse på det store oversigtskort (side 4-5) eller ved de enkelte kort havde været nyttig. Jeg savner også et samlet skema over og beregning af, at de 20 % urørt skov er implementeret. Derudover er jeg stadig uenig i opsplitningen af den urørte skov i tre adskilte områder i Poulinelund. Der er mange argumenter for at den sydøstlige firkant bør være sammenhængende med området mod nord (afd. 86), ligesom områderne med nøglebiotoperne 3 og 4 (afd. 89 og 92) burde være inddraget. Det bør laves om, kriterierne side 14 og underrubrikkens *Der sigtes primært mod større sammenhængende arealer*, i sig selv argumenterer herfor.

Forvaltningsplaner for de kommunale skove, Svendborg Kommune, forslag.

Her kan de enkelte hektarangivelser selvfølgelig findes.

Selv om det ikke kan undgås, at mange forvaltningsinitiativer fra skov til skov gentages, synes jeg alligevel, at skovenes og de enkelte træers forvaltning burde anskues ud fra en mere målrettet og bred vifte af forvaltningsværktøjer.

Et eksempel fra Poulinelund side 10, hvor skovbrynene behandles og jorddiget mod nord nævnes. Dette er maskinelt forsvundet/udraderet i forbindelse med arbejdet med at udstykke 10 byggegrunde, ligesom skovbrynene vil blive forringede, når bebyggelserne placeres. En kommunal konsekvens af skovstrategien

må helt klart være, at man ikke er så rundhåndet med dispensation fra skovbyggelinjen, dels for at bevare de vitale skovbryn, dels for at undgå pres fra naboer i forhold til at sikkerhedsfælde i den urørte skov. Det er fx i år sket mod syd i skoven, endda midt i fuglenes yngletid og værdifulde gamle egetræer er gået tabt.

Ovre i petitesseafdelingen, kunne jeg opliste flere ornitologiske oplysninger fra de enkelte skove, fx at Sofielund også har Rødtoppet Fuglekonge, Ravn og Blishøne som ynglende fuglearter, sidstnævnte er nu på Danmarks Rødliste. I det hele taget forekommer naturkvaliteterne at være helt tilfældige hvad angår opstilling af faunistisk og botanisk indhold. Der bruges endda betegnelsen potentiel forekomst så ofte, at oplysningerne mister sin betydning. I øvrigt, så har jeg selv set Iris i Sofielund. Man kunne måske have spurgt relevant ud for at få dokumentation for alle usikre og potentielle forekomster. Skovstrategien og forvaltningsplanerne har været så længe undervejs, at der kunne være fremskaffet valide oplysninger om langt flere dyregrupper i langt flere af skovene. Jeg husker, at jeg for snart 10 år siden tilbød en ornitologisk dækkende undersøgelse af de kommunale skove, dog uden at få respons.

Jeg vil på den positive side nævne, at tidsperspektivet på 50 år for drift af skovene tjener kommunen til ære. Og samtidig endnu engang slå fast, at det er visionært af afkoble drift med økonomisk sigte i kommunens skove, og alene sætte biodiversitet, naturoplevelser, fordybelse, samvær, motion og bevægelse som målsætning i de skove, der tilhører os alle sammen.

Med venlig hilsen

Niels Andersen, repræsentant for Dansk Ornitologisk Forening i Grønt Råd.

Skovstrategi - Svendborg Kommune

Kommentarer og anbefalinger fra DN Svendborg

Generelt

DN Svendborg hæfter sig ved at strategi og forvaltningsplaner virker grundige og gennearbejdede for de enkelte kommunale skove, og vi glæder os over, at der nu langsomt kommer fokus på natur og biodiversitet på det kommunale område – primært ved udlægning af 20 % af arealet i de kommunale skove til urørt skov.

Fra DN Svendborg side kunne vi ønske at omfanget af urørt skov blev endnu større og i vores politik, anbefaler vi at mindst 50 % af de kommunale skove udlægges som sådan.

Vi glæder os over at der for hver enkelt skov er udpeget områder og sket inddeling i aktive zoner, stillezoner og naturzoner. Dog er det væsentligt at de aktive zoner ikke slides så meget, at det går ud over biodiversiteten. Der er en vigtig balance mellem beskyttelse og benyttelse i disse zoner.

Ulempen ved de kommunale skove i Svendborg, er, at de omfatter et relativt begrænset areal (ca. 300 ha) og er spredt over hele kommunen, hvilket gør det svært at tænke i store sammenhængende skovområder. Det håber vi på at det kommende skovrejsningsprojekt kan rette op på, selv om det på ingen måde kommer i nærheden af at kunne øge biodiversiteten nævneværdigt, så længe at Naturstyrelsen forvalter denne via den såkaldte "Naturnære skovdrift".

De kommunale skove er heller ikke særligt gamle i skov- og biodiversitetsmæssig sammenhæng, hvor skove over 200 år er at foretrække. Det er derfor godt at se at områderne, hvor naturen har førsteprioritet er udvalgt efter, hvor der i forvejen findes potentiale for en udvikling i biodiversiteten.

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplanerne for de enkelte skovområder er grundige og detaljerede, men vi savner kort eller tal, der ud over hvor mange ha skov (udspecificeret i biodiversitets- og urørt skov) hvert markeret område dækker, også tydeligt angiver, hvor stor en andel de enkelte aktivitets- og stillezoner udgør. Det ville give et billede af prioriteringerne for de enkelte skove.

Det er positivt, at planerne både beskriver naturpotentialer for den enkelte skov, men også siger, hvad forvaltningen skal foretage sig på kort og lidt længere sigt. Vi kan kun bifalde de projekter som igangsættes for at beskytte rødlistearter – herunder projektet i Sofielundskoven med henblik på beskyttelse af hasselmusen.

I manualen side 5 står der, at man i biodiversitetsskov kan fortsætte hugst og udtag af ved i et vist omfang, og forklaret i note 2, "I det omfang det ikke skader biodiversiteten og andre interesser og i øvrigt giver praktisk og økonomisk mening". Denne formulering virker meget elastik-agtig og er ikke nødvendigvis til naturens og biodiversitetens fordel. Der savnes en angivelse af, hvad dette betyder i kommunal sammenhæng – herunder hvordan man ved driften vil sikre at dette ikke skader biodiversiteten.

Hvilke andre interesser er der tale om og hvad tænkes der på, når man skriver at det skal give praktisk og økonomisk mening?

For så vidt at kommunen vælger at udtage træ fra skovene bør dette træ ikke indgå som biomasse til energiformål, hvilket, ifølge DN Svendborg, bør fremgå af skovstrategien. I det hele taget bør der ikke foregå skovdrift i kommunale skove.

I DN Svendborg ønsker man absolut at intet skov i kommunal regi drives med henblik på at opnå økonomisk gevinst. En investering i en skov udmønter sig i øget biodiversitet og glæde hos skovens gæster. I det hele taget ønsker vi at rammerne for anden biodiversitetskov fortolkes, således at de kommunale skove kommer så tæt på urørt skov som muligt, idet denne form for skov er langt nemmere at definere og i langt højere grad til gavn for biodiversiteten.

Vi kan undre os over at kommunen har valgt at udarbejde en 50-årig forvaltningsplan, når nu f.eks. statens skove opererer med en planperiode på 15 år. Der bør argumenteres for hvordan dette hænger sammen med strategien som helhed.

Når dette er sagt, kan vi kun bifalde, at forvaltningen skal:

- fremme arts- og aldersvariation samt lysninger og skovbryn
- beskytte gamle træer
- genoprette eller skabe bedre hydrologi
- fjerne ikke-hjemmehørende arter, især nål, men bevare enkelttræer (skovfyr og rødgran)
- sikre mere dødt ved
- fjerne stier af hensyn til biodiversiteten

Det er godt, at urørt skov også kan omfatte arealmæssigt mindre, men naturmæssigt værdifulde eller potentielt værdifulde områder, for eksempel Christinedal Skov, Kobberbækskoven Syd og Troldeskoven. Dog ser vi ikke potentialet for urørt skov i Hallindskovens midterste del, der er et udpræget aktivitetsområde og nemt kan indeholde sikkerhedsfælder for motionister og besøgende.

Desværre er fleste udpegede urørte skove små og fragmenterede.

Det er overraskende, at der kun er planlagt to områder nemlig i Skovmølleskoven og Sofielundskoven som græsningsskov, når man efterhånden har så gode erfaringer med græsning som led i naturplejen og skovens naturlige balance.

I bestyrelsen for DN Svendborg har vi talt om muligheden for at lægge Caroline Amalieskoven samt den sydlige del af Kobberbæksskoven sammen med Ørkildfredningen for at opnå en fredning med meget varieret natur sammen med de eksisterende kulturinteresser. Med den rette pleje er der potentiale for udvikling af flere naturtyper i et sådant område til gavn for biodiversitet og til glæde for de besøgende.

Rapporten giver en god læseoplevelse i sin sammenhæng og tjener samtidig som et nyttigt katalog at dykke ned i, når man f.eks. er interesseret i udvalgte skovområder og findesteder for interessante arter, som sommerfugle og visse planter.

Med venlig hilsen

René Lund Chetronoch

Formand for DN Svendborg
rlc.dn.svendborg@gmail.com
svendborg@dn.dk
Mobil: 27110544